

Rada un attīsta latviešu versiju par savu vēsturi

Viens no topošās latviešu nacionālās pašapziņas stūrakmeņiem bija latviešu vēstures stāsta radīšana. Pretstatā vācbaltiešu veidotajai Baltijas politiskās vēstures tradīcijai, latvieši 19. gadsimtā attīstīja Garlība Merķeļa un citu autoru koncepciju par vietējo tautu brīvības laikmetu pirms vācu krustnešu ierašanās 12. gadsimta beigās un tai sekojošajiem 600 verdzības gadiem. Latviešu kultūras darbinieku uzmanību saistīja senvēsture, īpašu interesi raisīja arī kuršu ķoniņu tēma, kas simbolizēja seno brīvības laikmetu. Drūmās krāsās tika tēlota latviešu zemnieku dzīve dzimtbūšanas apstākļos. Kā jaunā brīvības laikmeta sākumu uztvēra dzimtbūšanas atcelšanu 19. gadsimta pirmajā pusē un tai sekojošās reformas, kas pavēra ceļu latviešu sabiedriskās un kultūras dzīves veidošanai. Latviešu etnogrāfiskās izstādes veidotāji turpināja latviešu vēstures versijas attīstīšanu, piedāvājot aplūkot kartes un plānus, ar zemnieku dzīvi saistītus dokumentus, likumu krājumus. Dzimtbūšanas laikmetu ilustrēja zemnieku sodīšanai lietotās pātagas, savukārt laika posmu pēc dzimtbūšanas – ar pagastu tiesu un valžu darbību saistīti priekšmeti un fotogrāfijas. Tolaik piedāvātā latviešu vēstures koncepcija atstājusi dziļas pēdas Latvijas vēstures izpratnē. Tiesa, mūsdienās pētnieki kritiski raugās uz versiju par 700 verdzības gadiem un citiem tolaik nostiprinātiem priekšstatiem par latviešu vēsturi.

Kurzemes un Zemgales hercogistes un Vidzemes guberņas karte. Sastādījis Tobiass Konrāds Loters (Tobias Conrad Lotter). 1793. gads. Ekspozīcijai Latviešu etnogrāfiskajā izstādē dāvinājis tālbraucējs kapteinis Kārlis Lindemanis. Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājums.

Maizes pātaga. 19. gs. Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājums.

Pergaments. Lēņu grāmata, ar kuru Livonijas ordeņa mestrs Volters fon Plettenbergs (Wolter von Plettenberg ap 1450–1535) piešķir kuršu ķoniņam Dragūnam īpašumā zemi un nosaka viņa pienākumus pret ordeni. Cēsis. 1503. gads. Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājums.